

OLIMPIADA LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ-OLAV

Clasele IX-XII

Etapa națională

19 aprilie 2024

nivelul 2 – clasele a XI-a și a XII-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție precizările de mai jos.

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.

Citește cu atenție textele, apoi cerințele și răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

DESTINUL UNUI OM SOCIABIL

de Jaroslav Hašek

Anticii greci au definit omul drept un animal sociabil. Dacă memoria nu mă înșală, întrucât cunoștințele mele de limbă greacă au început să slăbească, sărmanului om i se spunea pe-atunci *zoon politikon*.

În felul acesta îmi pot explica de ce-mi face atâta plăcere să stau de vorbă cu oameni pe care îi văd pentru prima dată în viață, iar când doi discută, mă bag și eu al treilea și, cu toate protestele lor vehemente, fac pe dracu-n patru să mă împrietenesc cu ei.

De fiecare dată, însă, am prilejul să constat că anticii greci s-au înșelat amarnic socotind omul drept un animal sociabil.

Omul modern este o ființă revoltător de nesociabilă. Nu demult am încercat, de pildă, fără niciun gând rău, să intru în vorbă cu doi îndrăgostiți în păduricea de lângă Chuchle. Ei bine, vă rog să mă credeți că am avut destul de furcă cu junele acela, ca să mă apăr de furiile lui. Flăcăul făcea uz de mișcări nepermise în luptele greco-romane.

În cele din urmă, totuși, i-am pus pe fugă până la Silvenka, unde s-au făcut nevăzuți în cariera de marmură.

Bilanțul unor încercări asemănătoare pentru a stabili relații de acest gen a fost de-a dreptul jalnic.

În privința aceasta, drept să vă spun, câinele e un animal mult mai cumsecade. Un buldog de la crescătoria din Karlsruhe, ajuns la Praga printr-o simplă tranzacție comercială, se întâlnește, să zicem, în cartierul Vinohrady, cu un Azorică din Kosice. Se văd, cu alte cuvinte, pentru prima dată în viața lor. Și cu toate acestea se miros, latră unul la altul, în chip de salut prietenesc, și leagă o amicitie, ce-i drept efemeră, dar cât se poate de sinceră. Aleargă unul lângă celălalt, se gudură, se fugăresc, se zbunguie și buldogului nici prin gând nu-i trece că are pedigreeul de la crescătoria, în timp ce cunoștința lui e o corcitură oarecare [...].

Dar iată că și aici intervine omul, proprietarul buldogului, care cu bastonul destramă o relație socială abia stabilită.

Și așa, Azorică rămâne trist, sărmanul, pe marginea trotuarului, cu limba scoasă de-un cot, iar în privirea lui citești parcă această reflecție: „Te știu eu, Brutus!” Că știe el ce știe despre oameni.

Și eu le știu pe-ale mele.

Stăteam odată singur la o masă, la „Reprezentancni dum”. Mă simțeam ca un câine părăsit. În fața mea, la o altă masă, se afla un grup de domni și coniițe, alcătuiind o societate a cărei definiție e cuprinsă în noțiunea „cerc închis”.

Mă apropii de ei, luându-mi cu mine cafeaua și scaunul, mă așez la masa lor și, foarte cuviincios, le spun:

— Nu vă supărați, vă rog, sunt singur și mă apasă tristețea. Văd că vă distrați de minune. Permiteți-mi să rămân cu dumneavoastră. Simt nevoia de societate.

Bag de seamă că discuțiile și hazul se curmă din senin. Rămân cu toții neclintiți ca niște stane de piatră, până ce unul dintre ei își ia inima-n dinți și-mi spune:

— Da' cum îți permiți una ca asta, domnule? Comportarea dumitale întrece orice măsură! Asta-i prea de tot!

Încerc să-i explic că sunt o fire sociabilă, că nu sunt un solitar, că ador societatea și că sunt dispus să mă conformez felului lor de-a fi.

Deodată, unul din grup se ridică în picioare și mi se adresează ritos:

— la ascultă, domnule, pleci sau nu pleci? Că de nu, îl chem pe *oberchelner*.

— Mă rog, chemați-l! răspund eu fără nicio supărare.

Sosește, în fine, și chelnerul și mă reclamă cu toții că încerc să mă bag cu orice preț în societatea lor.

Îi văd pe toți cum li s-a pus un nod în gât de atâta enervare și nu sunt în stare să mai scoată o vorbă, în timp ce conifele mă privesc de parc-ar voi să mă înghită de viu.

Eu o țin morțiș că nu vreau să stau singur și că nu mă mișc de acolo nici în ruptul capului, pentru că sunt o fire sociabilă etc. etc. Totul e însă în zadar. Parcă aș bate toaca la urechile surzilor.

În cele din urmă, sunt poftit să părăsesc localul.

Cazuri de felul acesta aș putea înșira cu sutele. Adresați-vă, bunăoară, unei doamne în tramvai și întrebați-o de ce nu vă răspunde. Veți vedea cum taxatorul vă invită prompt să coborâți din vagon.

Apropiati-vă pe stradă de cineva pe care nu-l cunoașteți și încercați să legați cu el o convorbire. Povestea se poate sfârși în chip neprevăzut, astfel încât în locul convorbirii cu necunoscutul domn să aveți de discutat cu sergentul din post.

Sunt însă câte unii care se răfuiesc singuri cu mijloace proprii. Îmi amintesc cum odată era să fiu aruncat din acceleratul Praga-Viena.

De cinci ori am fost bătut măr, de trei ori am ieșit învingător din încrucișarea pumnilor, de două ori am fost azvârlit în apă de pe puntea vaporului. În pădurea de lângă Cerchov nu mai știu care turist a îndreptat spre mine revolverul, pe care-l păstrez și acum ca pe o relicvă de preț.

Altă dată dorința mea de a nu fi singur mi-a atras rigorile legii conform paragrafului referitor la imixtiunile în exercițiul funcțiilor publice.

Dar, la fel ca Paolo Mantegazza¹, pot spune și eu la rândul meu: „Nu mă plec și nici nu bat în retragere, rămân ferm pe poziția mea. Sufăr, dar nu mă las doborât.”

Ce vreți, sunt un *zoon politikon* și basta!

În fața Gării Wilson am întâlnit nu demult o doamnă tânără și drăguță, abia sosită în Capitală, care ținea în brațe un copil înfășurat în scutece. Mi-am dat seama numaidecât că habar n-are să se descurce în forfota orașului, deoarece tocmai îl întrebuse pe un hamal cum poate să ajungă la Smichov.

— Mă duc și eu la Smichov, m-am băgat în vorbă, cu toate că n-aveam nicio treabă acolo. Așa că, dacă doriți și-mi permiteți, putem merge împreună.

A acceptat propunerea mea și astfel o pornirăm amândoi la drum. Cum aveam chef de vorbă, la un moment dat am întrebat-o de unde e, la care ea mi-a răspuns:

— Ce-ți pasă dumitale?

— Aveți dreptate, am recunoscut eu, și-am trecut imediat la alt subiect de discuție.

Când am ajuns în strada Jindriska, îmi declară că moare de sete și că tare ar avea poftă să mănânce o pereche de crenvurști cu hrean.

Am invitat-o, așadar, într-o mică bodegă, unde am comandat bere și crenvurști și am stat de vorbă despre viermele porcin. După aceea discuția a trecut la pesta aviară, la viermii cartofilor, după care am deplâns soarta vacilor care mănâncă trifoi proaspăt.

¹ Paolo Mantegazza – neurolog, fiziolog și antropolog italian

Și în timp ce vorbeam noi așa, pruncul nu mai contenea să scâncească.

După ce mănca și bău pe săturate, drăgălașa femeie își aminti subit că peste drum, lângă poștă, are o mătușă și mă rugă să-i țin câteva clipe copilul în brațe.

— Venim numaidecât amândouă, îmi spuse ea și plecă.

Am luat așadar în grija mea gândăcelul acela, care deșteptă dintr-odată în mine dorul de căldura și dragostea familiei și...am așteptat.

A trecut jumătate de oră și mai bine. Nevinovatul gândăcel se transformase între timp în șacal. Urla de parcă l-ar fi tăiat cineva cu cuțitul. Un mușteriu de la masa vecină plăti și părăsi în grabă localul. Cârциumarul mă fulgeră cu o privire năprasnică și ținu să sublinieze:

— Poftim, vine pentru prima oară în local și-mi face din bodegă menajerie!

După aceea se ridicară de la mese și ceilalți mușterii, care plecară, făcând următoarea reflecție:

— Cine are nervi să asculte muzica asta!

Am preferat să tac. Valuri de mânie omenească inundaseră întregul local. Cârциumarul începu să înjure. Cineva care voia să bea o bere, auzind urletele gândăcelului ce-mi fusese încredințat, se întoarse din prag și plecă pe unde venise.

— Mușteriu! ăsta, îmi spuse patronul, bea în fiecare zi până la cincisprezece halbe de bere.

— Dacă-i dă mâna! am răspuns eu, și-am continuat să tac, bănuind că patronul trebuie să fie supărat foc de toată povestea asta.

Mai trecură alte treizeci de minute. Cârциumarul mă întrebă fără ocol:

— Când au de gând să-și ia plodul ăsta?

M-am hotărât să-i vorbesc din suflet și i-am ținut un logos lung cât toate zilele, în timpul căruia cârciumarul se foia în sus și-n jos prin bodega pustie. I-am explicat cu binișorul că un prunc în fașă trebuie să zbiere, pentru că numai așa i se fortifică plămânii. În manifestările lui se mai poate citi și dorința de a face ceva, căci ceva trebuie să facă, doar n-o să zacă nemișcat ca un butuc. Toți cârciumarii, la vârsta lui, au urlat și au răcnit întocmai ca bebelușul acesta. La vârsta asta au urlat până și cei care la ora actuală sunt ditamai miniștri.

Și mai trecu un ceas. Mă minunam singur de câtă rezistență dă dovadă protejatul meu, care nu mai contenea să urle și să scâncească. Am fost nevoit chiar să-l admonestez pe cârciumar, întrucât cutezase să-și exprime fățiș intenția de-a mă azvârli afară, cu gândăcel cu tot.

— Ce tot spui, domnule cârciumar! Să arunci un copil în stradă? O creatură atât de plăpândă, pe care ar trebui s-o mângâi și s-o răsfeți. Sărăcuțul! Micuțul de el! Puișor mic și scump! Zbiară și răcnește cât îți place! i-am dat eu ghes protejatului meu. Nu te lăsa intimidat! Răcnește până s-o prăvăli și turnul de pe dealul Petrinului²!

— Nemaipomenit! Un adevărat scandal! se văicărea cârciumarul. Simt că mă apucă nebunia.

— Aș! Vă obișnuțiți! i-am tăiat-o scurt.

Până seara am stat și am tot așteptat să sosească mama copilului. În cele opt ore de așteptare am avut de înfruntat nenumărate atacuri din partea cârciumarului și tot atunci mi-a fost dat să văd pentru prima oară în viața mea un bărbat la o vârstă atât de venerabilă plângând în hohote. Cum auzi bocetele cu sughituri ale cârciumarului, gândăcelul meu se apucă să urle și mai abitur. I-am cumpărat o sticlă cu lapte, i-am dat să bea, l-am schimbat, și-am continuat să aștept, în timp ce în minte începuse să-mi încolțească bănuiala că la mijloc e vorba de un copil abandonat.

Între timp, cârciumarul dăduse pe gât o sticlă de rom, ceea ce însă nu i-a ajutat deloc să-și purifice și să-și înobileze simțămintele. Ne înjură pe amândoi, adică pe mine și pe copil, ca la ușa cortului, și-și aduse din nou aminte că i-am stricat negustoria. Mai bodogăni ceva, din care reieșea că mi-am pus gând să-l ruinez.

Mai încercă, în fine, să se înjunghie cu cuțitul de tăiat salam, pentru ca la orele zece fix să rostească solemn: „Închidem!” și se duse să tragă oblonul.

Așa se face că m-am trezit în plină stradă cu pruncul ce-mi fusese încredințat.

² Dealul Petrin – deal celebru din Praga, pe care se află și o structură asemănătoare Turnului Eiffel

La comisariatul de poliție, după ce-am relatat împrejurările în care am ajuns să fiu protectorul copilului, un bătrân inspector mă luă la rost:

— la te uită, domnule, într-adevăr, foarte ciudat! Intri în vorbă cu o necunoscută, o duci la cârciumă, și dumneaei te lasă agățat cu un copil de gât. Ei, bravo! Ești așa bun să te legitimezi? Aha, carevasăzică nu ai la dumneata niciun fel de act de identitate? Nu zău, te pomenești că l-ai uitat acasă! Cum? Din principiu nu porți asupra dumatăle niciun fel de documente? Da, într-adevăr, interesant, foarte interesant! Să aduci un copil la comisariat, în definitiv asta ar putea să facă oricine. La noi nu-i leagăn pentru copiii găsiți! Ia-l de aici!

Gardianul, care între timp începuse să moțăie, se ridică de pe bancă, luă cheia din cui și astfel, pentru noaptea aceea, m-am asigurat de dormit.

Dimineața mi-a fost verificată identitatea. Blajinul comisar de poliție ținu să-mi spună, în clipa în care mă puse în libertate:

— Pe viitor, cel puțin, o să fiți mai atent când intrați în vorbă cu persoanele necunoscute cu care doriți să vă împrieteniți.

Pe mine însă n-o să izbutească nimeni să mă facă să-mi schimb părerea. Rămân și mai departe dârz și neclintit pe poziția mea. Nu, nu mă va descuraja niciodată răutatea oamenilor, care nu sunt în stare să priceapă că un om sociabil poate să procedeze altfel.

Traducere din limba cehă de Jean Grosu

A. (1 punct: 0,25 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Personajul narator consideră că:

- în Antichitate, toți oamenii erau sociabili.
- lipsa sociabilității este specifică tuturor oamenilor.
- oamenii au devenit cu timpul ființe nesociabile.
- omul modern este o ființă nesociabilă.

2. Dorința personajului narator de a fi primit în grupul celor de la altă masă se datorează:

- curiozității de a afla despre ce discută aceștia.
- faptului că traversează o stare de tristețe.
- nevoii de a împărtăși cu cineva o problemă personală.
- unei stări de bine pe care vrea să o transmită și altora.

3. Personajul narator se oferă să o conducă pe femeia cu copil până în Smichov:

- chiar dacă nu avea nicio treabă acolo.
- cu scopul de a o sprijini pe tânăra femeie.
- deoarece avea și el de mers în același loc.
- pentru că voia să îi atragă acesteia atenția.

4. Cârciumarul închide localul după opt ore de la:

- deschiderea acestuia, ca să scape de narator și de copil.
- deschiderea acestuia, la ora obișnuită în fiecare zi.
- plecarea femeii, care lasă copilul în grija naratorului.
- sosirea naratorului cu femeia și copilul.

B. (2 puncte: 0,25 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea din text a următoarelor idei, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

1. Cei doi îndrăgostiți scapă de narator, refugiindu-se în cariera din Silvenka.
2. Cârciumarul bea o sticlă întreagă de rom.
3. Femeia își amintește că în apropierea poștei locuiește o mătușă de-a ei.
4. Gardianul îl închide pe narator, care petrece noaptea în secția de poliție.
5. Inspectorul îi spune personajului narator că secția de poliție nu este leagăn pentru copii.
6. Naratorul își amintește că era să fie aruncat din trenul accelerat.
7. Patronul este supărat pentru că pleacă un client care bea cincisprezece halbe zilnic.
8. Personajul narator se așază, cu scaunul său, la masa unor străini.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos, referitoare la textul dat.

1. Precizează care este modalitatea prin care consideră personajul că se poate integra în societatea celor de la masa la care se așază neinvitat.
2. Menționează o trăsătură a personajului narator, evidențiată în momentul în care femeia afirmă că îi este foame.
3. Explică motivul pentru care personajul narator consideră animalele mai sociabile decât oamenii.
4. Prezintă relația care se poate stabili între nevoia de socializare a personajului și senzația pe care o trăiește când copilul trezește în el „dorul de căldura și dragostea familiei”.

D. (15 puncte)

Doi prieteni discută între ei despre textul „Destinul unui om sociabil” de Jaroslav Hašek.

— Cred că personajul are dreptate să procedeze așa, deoarece trăim prea izolați unii de alții.

— După părerea mea, el este doar invaziv. A fi sociabil nu înseamnă să te bagi cu forța în viața altora.

Redactează un text de cel mult 40 de rânduri care să reprezinte intervenția ta în acest dialog. Alege una dintre opiniile formulate de cei doi prieteni, pe care o vei susține prin două argumente, în dezvoltarea cărora vei valorifica textul dat.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

FEMEI ÎN FILOSOFIE: FILOSOFIA ÎNTRE „GENDER” ȘI „GENRE”
(fragment)

de Veronica Lazăr

Când am ajuns studentă la Filosofie la Cluj, în urmă cu douăzeci de ani, în facultate încă se mai auzeau pe la colțuri ecouri ale sentințelor unor profesori în vârstă care clamau că fetele nu sunt făcute să studieze filosofia. Ci, eventual, Litearele. Că, dacă veneau la Filosofie, era ca să aibă șansa să se mărite cu vreun intelectual cu mintea la sisteme suprasensibile și să-i fie alături în această înaltă aventură (deși nu-mi dau seama dacă asta era cu adevărat un aranjament marital prea grozav). Filosofia avea gen. Un singur gen, genul masculin. [...]

Ierarhiile de gen mai persistau inconștient și într-o viziune ierarhică despre genuri intelectuale, despre *ce e cu adevărat filosofie* și ce nu, în distincțiile între ce e valoros ori cu greutate și ce nu. Tare greu s-a demodat în cultura filosofică în care am început să mă formez în liceu viziunea că lucrurile cele mai importante sunt cele mai abstracte, mai desprinse de lumea lucrurilor pământești. Metafizica și

ontologia erau mereu pe primul loc într-un anumit imaginar de tip marele lanț al ființei; după ele urmau logica, matematicile cât mai pure, epistemologia, filosofia limbajului și doar apoi estetica, etica, politica, antropologia filosofică. Literatura, dacă nu trata cu litere de-o șchioapă probleme existențiale – ca la Dostoievski, să zicem –, era iarăși privită ca o plăcere inferioară, feminină. Cu cât era ceva mai neamestecat cu materia concretă, cu atât era mai filosofic și deci mai respectabil, dar și mai dificil de accesat, deci cu potențiale consecințe de gen.

Genul (ca tip de scriitură, dar și ca obiect al scriiturii – *genre*) și *genul* (masculin/feminin – *gender*) erau în strânsă legătură. [...]

Așa cum a arătat Eileen O'Neill într-un studiu extrem de elocvent³, începând cu secolul XIX, filosofia și-a scris și ordonat canonul, setul de Mari Texte și Mari Autori, ștergând practic din el autoarele. O'Neill se întreabă cum de, în ciuda prezenței atâtor nume de autoare și filosoafe în textele, compendiile, istoriile, doxografiile filosofice de până atunci – și ea face o listă extinsă de nume de filosoafe prezente în documentele istorice perfect accesibile istoricilor de secol XIX –, de ce, în ciuda respectabilității lor printre confrăți, a titlurilor academice pe care le obținuseră unele din ele (diplome de filosofie sau chiar doctorate), au dispărut ele la un moment dat cu totul din istorii?

Pe de-o parte, responsabilă e tocmai această retrasare a granițelor între ce e și ce nu e filosofic. Aici, diverse genuri de scriitură în care se manifestaseră numeroase autoare în epoca clasică – scrieri de teologie sau mistică, de pildă, ori de pedagogie filosofică – ajung pur și simplu în afara hărții, iar autoarele cad victime colaterale acestei redesenări. Pe de altă parte însă, anumite practici intelectuale din epoca de dinaintea Revoluției franceze au ajuns să fie privite de-a dreptul ca fiind mult prea captive feminizării – evident nedorite – a spiritului: în Germania, de pildă, Iluminismul va trece tot mai mult drept o epocă a neseriozității, a saloanelor dominate de femei și de spiritul lor frivol. Și stilurile capătă un gen: a scrie poetic, sau cu o retorică elegantă și controlată, devine un gest asociat cu feminitatea, cu ornamentația. Și ambele sunt incompatibile cu cunoașterea riguroasă.

Anxietatea privitoare la rolul femeilor în modelarea culturii capătă accente puternice atunci când cultura atinge domeniul sacru al teoriei sau filosofiei, Sfânta Sfântelor muncii intelectuale.

De aceea, chiar și atunci când numele de femei răzbat în istorii, scrie O'Neill, ideile lor rămân totuși la rubrica „et cetera”[...].

<https://revistavatra.org/2024/04/04/veronica-lazar-femei-in-filosofie-filosofia-intre-gender-si-genre/>, în 4 aprilie 2024

A. (2 puncte: 0,4 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Citește enunțurile extrase din textul dat sau referitoare la acesta. Transcrie pe foaia de concurs cifra asociată enunțului și notează opțiunea ta. În cazul în care consideri că enunțul exprimă un fapt, notează în dreptul cifrei F, iar în cazul în care consideri că exprimă o opinie, notează O.

1. Fetele nu sunt făcute să studieze filosofia, ci, eventual, să studieze literatura.
2. Literatura lui Dostoievski tratează probleme existențiale.
3. Filosofia, ca domeniu al cunoașterii, și-a stabilit canonul de texte și de autori începând cu secolul XIX.
4. Scrierea poetică nu este compatibilă cu actul de cunoaștere riguroasă.
5. Filosofia este domeniul „sacru”, cel mai înalt valoric al muncii intelectuale.

B. (9 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, prin enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos, referitoare la textul dat.

1. Precizează două cauze ale dispariției femeilor din canonul filosofic, începând cu secolul al XIX-lea.
2. Menționează ce scop credeau profesorii că au fetele care se înscriau la Facultatea de Filosofie, motivându-ți răspunsul.

³ Eileen O'Neill, „[Disappearing Ink: Early Modern Women Philosophers and Their Fate in History](#)”, in Janet A. Kourany (ed.), *Philosophy in a Feminist Voice: Critiques and Reconstructions*, Princeton, Princeton University Press, 1997, pp. 17-62

3. Explică marcarea prin ghilimele a cuvintelor *et cetera* din ultimul paragraf al textului.

C. (9 puncte)

Crezi că prejudecățile de gen privind domeniile cunoașterii intelectuale mai funcționează și în zilele noastre? Motivează-ți răspunsul, într-un text de cel mult 20 de rânduri.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

(Câte 3 puncte pentru cerințele 1 și 2; 4 puncte pentru cerința 3)

Privește cu atenție afișul atașat, apoi răspunde în enunțuri la cerințele de mai jos.

1. Menționează scopul pentru care este conceput afișul.
2. Precizează două tehnici de persuasiune specifice comunicării media, utilizate în realizarea afișului.
3. Prezintă semnificația mesajului transmis de imaginea telefonului din afiș, evidențiind strategiile lingvistice și vizuale utilizate.

09:42

MIM

Salut, Andrei!

Iată situația ta financiară

Această lună

27% Consum venit

În primele 7 zile ai cheltuit 27% din buget total și mai sunt 23 de zile până la finalul lunii.

10,000 Lei Venituri

2,730 Lei Cheltuieli

3,000 lei Economii

Acasă Istoric Cheltuieli Rapoarte Contul meu

#MoneyinMotion

by Iancu Guda

Aplicație **GRATUITĂ** de monitorizare a cheltuielilor personale

Download on the App Store

GET IT ON Google Play